

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2024

Nr 1

LANDSKAPSLAG

om skyddshem

Föredragen för Republikens President¹ den 28 december 2023

Utfärdad i Mariehamn den 4 januari 2024

I enlighet med lagtingets beslut² föreskrivs:

1 § Syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa högklassiga och heltäckande skyddshemstjänster för personer som är utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld.

2 § Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om skyddshemstjänster, producenter av skyddshemstjänster och de grunder som iakttas vid betalning av ersättning ur landskapets medel till dessa producenter.

3 § Definitioner

I denna lag avses med

1) *skyddshem*, en för klienterna avgiftsfri enhet inom krisarbete med verksamhet dygnet runt och till vilken en person eller en familj som har blivit utsatt för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld kan söka sig på eget initiativ eller på anvisning av en myndighet eller någon annan aktör, vid behov även anonymt,

2) *våld i nära relationer*, händelseförlopp under vilka någon utövar våld mot en nuvarande eller före detta partner, sitt barn eller partners barn, sin förälder, en annan nära släkting eller en annan närstående. Med våld

avses en otillåten kränkning som orsakar eller kan orsaka fysisk, sexuell, psykisk eller ekonomisk skada eller någon annan jämförbar skada eller lidande för den som utsätts för gärningen, inbegripet hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande,

3) *producent av skyddshemstjänster*, den aktör som tillhandahåller skyddshemstjänster enligt denna lag,

4) *godtagbara kostnader*, kostnader som är nödvändiga för produktionen av skyddshemstjänsterna och som har ett direkt samband med den. Kostnaderna ska basera sig på separat bokföring,

5) *grundbemanning*, det nödvändiga personalantal som krävs för att tillhandahålla skyddshemstjänster dygnet runt,

6) *överskridande kostnader*, sådana kostnader som överstiger det i förskott utbetalade ersättningsbeloppet,

7) *verkliga produktionskostnader*, de godtagbara produktionskostnader av skyddshemstjänster som konstaterats på basis av bokföring för ett finansår.

4 § Skyddshemstjänster

De tjänster som erbjuds på ett skyddshem är omedelbar krishjälp, skyddat boende dygnet runt samt psykosocialt stöd, rådgivning och vägledning.

Föreståndaren för skyddshemmet bedömer tillsammans med sin personal som är specialiserad på krisarbete längden på skyddshemperioden.

¹ Lagens 17 § 2 mom. har förordnats att förfalla.

² LF nr 39/2022-2023

SMU bet. nr 17/2022-2023

5 §

Klienter i skyddshemsverksamheten

Skyddshemstjänster erbjuds i första hand åt personer som har blivit utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld och åt medföljande minderåriga barn.

Skyddshemstjänster kan även tillhandahållas i fall som kan jämföras med våld i nära relationer för att hjälpa personer som behöver hjälp, om hjälpen motsvarar offrets behov av hjälp och om hjälpen inte orsakar skada eller medför fara för andra som befinner sig i skyddshemmet eller för andra som befinner sig i utrymmen i anslutning till skyddshemmet där det bedrivs annan verksamhet.

6 §

Organiseringsansvar för produktion av skyddshemstjänster

Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) svarar för ordnandet av produktionen av skyddshemstjänster så att det för invånarna i hela landskapet erbjuds och finns tillgängligt till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet.

KST kan ingå avtal om köp av tjänster med en annan producent av skyddshemstjänster som uppfyller de förutsättningar som föreskrivs i och med stöd av denna lag.

7 §

Förutsättningar för producent av skyddshemstjänster

En privat producent av skyddshemstjänster som har för avsikt att tillhandahålla skyddshemstjänster på Åland ska ha ett sådant tillstånd som avses i lagen om privat socialservice (FFS 922/2011) i enlighet med landskapslagen (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice. Kommunala producenter av skyddshemstjänster ska uppfylla samma förutsättningar som de privata aktörerna.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kontrollerar att producenten av skyddshemstjänster på Åland uppfyller förutsättningarna.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för produktion av skyddshemstjänster kan utfärdas i landskapsförordning.

8 §

Skyddshemmets personal

Skyddshemmets personal ska ha tillräcklig utbildning, arbetserfarenhet och insikt i krisarbete inom våld i nära relationer.

Närmare bestämmelser om skyddshemmets personal kan utfärdas i landskapsförordning.

9 §

Finansiering

Landskapsregeringen beviljar KST ersättning för de enligt denna lag godtagbara kostnader som orsakas av produktion av skyddshemstjänster under kalenderåret.

Ersättningen betalas i förskott inom ramen för det anslag som anvisats i Ålands budget och det medelvärde beräknat från fem föregående års godtagbara produktionskostnader av skyddshemstjänster som finns till förfogande vid tidpunkten för budgeteringen av Ålands budget. En utjämning kan betalas om det i samband med redovisningen enligt 13 § framkommer att de verkliga produktionskostnaderna är högre än förskottsutbetalningen.

10 §

Godtagbara kostnader

Godtagbara kostnader för skyddshemstjänster är personalkostnader som hänför sig till produktionen av skyddshemstjänsterna enligt vad som motsvarar den nödvändiga grundbemanningen för antalet skyddshemsplatser och enligt den arbetstid som utförts inom skyddshemsverksamheten samt lokalhyra och löpande kostnader för driften av skyddshemmet. Om fastigheten även används för annan verksamhet än skyddshemsverksamhet ersätts fastighetskostnaderna proportionellt enligt antalet skyddshemsplatser.

Hyran som ersätts är högst den senast uträknade medelhyran för bostäder i kommunen enligt uppgift från Ålands statistik- och utredningsbyrå. Hyran indexjusteras årligen med den ändring av konsumentprisindex som Ålands statistik- och utredningsbyrå fastställt för det föregående kalenderåret.

Närmare bestämmelser om vilka kostnader som ersätts kan utfärdas i landskapsförordning.

11 §

Överskridande kostnader

Om kostnaderna för produktionen av skyddshemstjänsterna kommer att överskrida den i förskott utbetalda ersättningen med minst 10 procent ska KST skriftligen och utan dröjsmål meddela landskapsregeringen och lämna in en utredning över de överskridande kostnaderna så snart som möjligt därefter.

Överskridande kostnader ersätts enligt prövning av landskapsregeringen.

12 §

Utbetalning

Ersättningen betalas ut på årsbasis i förskott till KST.

KST ska lämna landskapsregeringen riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalningen av ersättningen.

Närmare bestämmelser om utbetalning av ersättning kan utfärdas i landskapsförordning.

13 § *Redovisning*

KST ska årligen till landskapsregeringen lämna in en redovisning över de kostnader som verkställandet av lagen orsakat under föregående finansår. Redovisningen gäller användningen av den ersättning som i förskott utbetalats och dess överskridande eller ersättning som blivit oanvänd.

Närmare bestämmelser om redovisningens innehåll och tidpunkt kan utfärdas i landskapsförordning.

14 § *Återbetalning och utjämning*

Om ersättningen som betalats ut i förskott överstiger de verkliga produktionskostnaderna ska återbetalning ske av den överstigande delen.

Landskapsregeringen kan bestämma att den överstigande delen dras av i samband med följande förskottsutbetalning.

Om de verkliga produktionskostnaderna överstiger den i förskott utbetalda ersättningen kan landskapsregeringen betala utjämning till KST.

Närmare bestämmelser om återbetalning och utjämning kan utfärdas i landskapsförordning.

15 § *Styrning*

Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten.

16 § *Tillsyn*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet övervakar skyddshemsverksamheten. På tillsynen över skyddshemsverksamheten tillämpas

1) i fråga om kommunalt producerad skyddshemsverksamhet 2 kap. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland,

2) i fråga om privata producenter av socialtjänster lagen om privat socialservice, i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice.

17 § *Granskningsrätt*

Landskapsregeringen eller en utomstående granskare som landskapsregeringen befullmäktigat har rätt att granska skyddshemsproducentens bokföring och förvaltning och utföra nödvändiga granskningar av ekonomin och verksamheten i skyddshemsproducentens utrymmen.

18 § *Rättelseyrkande*

I fråga om ersättningsbeslut samt beslut om återbetalning och utjämning får rättelse begäras hos landskapsregeringen inom 30 dagar från beslutets delgivning.

Landskapsregeringens ersättningsbeslut samt beslut om återbetalning och utjämning får verkställas trots rättelseyrkande.

19 § *Besvär*

Landskapsregeringens beslut med anledning av ett rättelseyrkande får i fråga om lagligheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

20 § *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024. Genom denna lag upphävs landskapslagen (2015:117) om skyddshem.

21 § *Övergångsbestämmelser*

De förordningar som landskapsregeringen utfärdat med stöd av landskapslagen om skyddshem fortsätter att gälla tills något annat föreskrivs.

På det avtal som ingåtts mellan landskapsregeringen och KST för produktion av skyddshemstjänster för år 2023 och på de slutåtgärder som till följd av avtalet vidtas efter finansårets slut tillämpas den gamla landskapslagen om skyddshem.

Mariehamn den 4 januari 2024

KATRIN SJÖGREN
lantråd

Arsim Zekaj
föredragande minister